

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986

14 MAI 1986

PROJET DE LOI modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation

AMENDEMENTS

N° 38 DE Mme GOOR

Article 36.

Au § 2, de l'article 324, remplacer le nombre « 337 » par le nombre « 336 ».

N° 39 DE Mme GOOR

Art. 36.

« In limine » de l'article 316 insérer les mots « *Sans préjudice des droits des tiers de bonne foi* ».

JUSTIFICATION

Plusieurs années pourront s'écouler entre l'établissement de la filiation paternelle par le jeu de la présomption de paternité (art. 315 Code civil) et le jugement déclaratif d'absence. En effet, celui-ci n'interviendra au plus tôt qu'après un délai de quatre ans (art. 115 Code civil), auquel il faudra encore ajouter un an à compter du jugement ordonnant l'enquête suite à l'absence (art. 119 Code civil).

Durant cette période minimale, la filiation sera établie par l'application de l'article 315 nouveau et plusieurs actes juridiques pourront avoir été posés de bonne foi par l'enfant. Nous pensons notamment à l'enfant qui a recueilli la succession de son frère et qui de bonne foi a vendu un immeuble qui faisait partie de cette succession.

L'article 316 proposé ne protège nullement les tiers de bonne foi qui auront contracté avec cet enfant. Il a pour effet de supprimer la présomption de paternité dès l'origine et, en conséquence, retroactivement sans se soucier des actes valablement accomplis par l'enfant.

Voir :

378 (1985-1986) — N° 1.
— Nrs. 2 à 9 : Amendements.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986

14 MEI 1986

WETSONTWERP tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming

AMENDEMENTEN

Nr. 38 VAN Mevr. GOOR

Artikel 36.

In § 2, van artikel 324, het getal « 337 » vervangen door het getal « 336 ».

Nr. 39 VAN Mevr. GOOR

Art. 36.

« In fine » van artikel 316 de volgende woorden invoegen : « *onverminderd de rechten van de te goeder trouw handelende derden* ».

VERANTWOORDING

Er kunnen tussen de vaststelling van de afstamming van vaderzijde door het bestaan van het vermoeden van vaderschap (art. 115 Burgerlijk Wetboek) en het vonnis van afwezigheidsverklaring verscheidene jaren verlopen. Dat vonnis zal immers niet eerder worden uitgesproken dan na verloop van een termijn van vier jaar (art. 115 Burgerlijk Wetboek), waaraan nog een jaar moet worden toegevoegd vanaf de uitspraak van het vonnis waarbij het getuigenverhoor wegens de afwezigheid bevolen wordt (art. 119 Burgerlijk Wetboek).

Gedurende deze minimale periode wordt de afstamming vastgesteld bij toepassing van het nieuwe artikel 315 en zal het kind te goeder trouw verscheidene juridische daden kunnen stellen. Wij denken met name aan het kind dat de nalatenschap van zijn broer in ontvangst genomen heeft en dat te goeder trouw een onroerend goed verkocht heeft dat deel uitmaakte van die nalatenschap.

Het voorgestelde artikel 316 biedt hoegenaamd geen bescherming aan de te goeder trouw handelende derden die met dat kind een overeenkomst zouden hebben aangegaan. Het heeft immers tot gevolg dat het vermoeden van vaderschap reeds vanaf de aanvang, dus met terugwerkende kracht, verdwijnt, zonder rekening te houden met de door het kind rechtsgeldig gestelde daden.

Zie :

378 (1985-1986) — Nr. 1.
— Nrs. 2 tot 9 : Amendementen.

N° 40 DE Mme GOOR ET M. BOURGEOIS
(Sous-amendement à l'amendement n° 20, Doc. n° 378/7)

Art. 36.

Au § 1er de l'article 313, après les mots « acte de naissance », insérer les mots « ou à défaut de cet acte ».

N° 41 DE Mme GOOR ET M. BOURGEOIS
(Sous-amendement à l'amendement n° 20, Doc. n° 378/7)

Art. 36.

Au § 3, deuxième alinéa, de l'article 313, après les mots « officier de l'état civil belge », insérer les mots « ou un notaire ».

JUSTIFICATION

Cette justification vaut pour les amendements n° 40 et 41.

Il serait souhaitable de retenir également l'hypothèse où il n'y aurait pas eu d'acte de naissance. Ce cas est prévu pour l'action en réclamation d'état (art. 314 nouveau du Code civil). Si l'on s'en tient uniquement au texte, à défaut d'acte de naissance, la mère devra obligatoirement introduire une action en réclamation d'état pour établir sa filiation maternelle.

Le recours à l'article 46 du Code civil ne permettra pas de suppléer à cette carence. En effet, même dans ce cas, une application stricte du nouvel article 313 du Code civil ne permettra pas à la mère de reconnaître son enfant si aucun acte de naissance n'a été dressé.

Le rapport de la commission de la Justice du Sénat assimile l'omission du nom de la mère dans l'acte de naissance à l'absence d'un tel acte. Le texte proposé ne traduit nullement cette assimilation.

N° 42 DE Mme GOOR

Art. 36.

Aux articles 315 et 316, remplacer dans le texte néerlandais le mot « man » par le mot « *echtgenoot* ».

N° 43 DE Mme GOOR ET M. BOURGEOIS

Art. 36.

Remplacer le § 2 de l'article 330 par ce qui suit :

« § 2. La reconnaissance est mise à néant si l'auteur de la reconnaissance n'apporte pas la preuve, par toutes voies de droit, qu'il est le père ou la mère de l'enfant. »

JUSTIFICATION

Il paraît plus normal, dans l'hypothèse de l'article 330, de renverser la charge de la preuve. En l'occurrence, c'est à l'auteur de la reconnaissance qu'il doit revenir de prouver qu'il est le père ou la mère de l'enfant. Les contestations dans ce cas comportent rarement un caractère téméraire ou vexatoire.

D'autre part, les reconnaissances de complaisance sont certes peu fréquentes; mais, si tel est le cas, il paraît normal qu'il revienne à l'auteur de la reconnaissance de prouver la véracité du lien de filiation.

C. GOOR.
A. BOURGEOIS.

Nr. 40 VAN Mevr. GOOR EN DE HEER BOURGEOIS
(Subamendement op nr. 20, Stuk nr. 378/7)

Art. 36.

In § 1 van artikel 313, na de woorden « is vermeld », de woorden « of bij onstentenis van zulk een akte » invoegen.

Nr. 41 VAN Mevr. GOOR EN DE HEER BOURGEOIS
(Subamendement op nr. 20, Stuk nr. 378/7)

Art. 36.

In § 3, tweede lid, van artikel 313, na de woorden « Belgisch ambtenaar van de burgerlijke stand », de woorden « of een notaris » invoegen.

VERANTWOORDING

Deze verantwoording geldt voor de amendementen nrs. 40 en 41.

Het ware wenselijk ook rekening te houden met de onderstelling dat er geen akte van geboorte is geweest. In dat geval wordt voorzien door de rechtsvordering voor de introeping van staat (art. 314 nieuw van het Burgerlijk Wetboek). Wanneer men uitsluitend op de tekst voortgaat, zal de moeder bij onstentenis van een geboorteakte verplicht zijn om een rechtsvordering tot introeping van staat in te stellen ten einde de afstamming van moederszijde vast te stellen.

Die leemte kan niet worden weggewerkt door een beroep te doen op artikel 46 van het Burgerlijk Wetboek. Zelfs in dat geval zal een strikte toepassing van het nieuwe artikel 313 van het Burgerlijk Wetboek de moeder niet in staat stellen haar kind te erkennen indien geen akte van geboorte werd opgemaakt.

In het verslag van de Senaatscommissie voor de Justitie wordt de weglating van de naam van de moeder in de akte van geboorte gelijkgesteld met het ontbreken van die akte. In de voorgestelde tekst komt die gelijkstelling geenszins tot uiting.

Nr. 42 VAN Mevr. GOOR

Art. 36.

In de Nederlandse tekst van de artikelen 313 en 316 het woord « man » vervangen door het woord « *echtgenoot* ».

Nr. 43 VAN Mevr. GOOR EN DE HEER BOURGEOIS

Art. 36.

Paragraaf 2 van artikel 330 vervangen door wat volgt :

« § 2. De erkenning wordt tenietgedaan indien de erkenner niet bewijst, door alle wettelijke middelen, dat hij de vader of de moeder is van het kind. »

VERANTWOORDING

In het in artikel 330 bedoelde geval lijkt het eerder normaal de bewijslast om te keren. In dat geval moet degene die erkent, het bewijs leveren dat hij de vader of de moeder is van het kind. De bewijzingen hebben hier zelden een tergend of roekeloos karakter.

Anderzijds komen de gevallen van een erkenning « uit gediensigheid » ongetwijfeld weinig voor; mocht dat toch het geval zijn, dan lijkt het normaal dat de erkenner het bewijs moet leveren van de echtheid van de band van de afstamming.

N° 44 DE M. BOURGEOIS

Art. 36.

Remplacer l'article 318, § 3, 3°, par le texte suivant :

« 3° lorsque l'enfant est né plus de trois cents jours après une ordonnance du juge de paix rendue en vertu de l'article 223 du présent Code et autorisant les époux à résider séparément, et moins de cent quatre-vingts jours après que cette mesure a pris fin, ou après la réunion de fait des époux ».

N° 45 DE M. MOTTARD

Art. 36.

Supprimer l'article 318, § 3, 5°.

JUSTIFICATION

La disposition visée tend à autoriser le désaveu préventif. Le mari ne peut cependant — logiquement — que contester une paternité établie par la présomption de l'article 315.

Dès lors que la filiation maternelle n'est pas elle-même établie par l'acte de naissance, la reconnaissance ou une décision judiciaire, il n'existe pas de filiation paternelle.

Autrement dit, l'article 318, § 3, 5°, actuel vise à autoriser la contestation d'une paternité inexistante; en outre, dans cette hypothèse, le mari n'a pas d'intérêt né et actuel pour agir; il ne peut subir de préjudice aussi longtemps que la filiation maternelle n'est pas établie.

J. MOTTARD.
Ph. MOUREAUX.

Nr. 44 VAN DE HEER BOURGEOIS

Art. 36.

Artikel 318, § 3, 3°, vervangen door de volgende tekst :

« 3° wanneer het kind geboren is meer dan driehonderd dagen na een beschikking van de vrederechter gegeven krachtens artikel 223 van dit Wetboek, waarbij de echtgenoten gemachtigd worden een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, en minder dan honderdtachtig dagen na de datum waarop aan deze maatregel een einde is gekomen, of nadat de echtgenoten feitelijk herenigd zijn geweest ».

A. BOURGEOIS.

Nr. 45 VAN DE HEER MOTTARD

Art. 36.

Artikel 318, § 3, 5°, weglaten.

VERANTWOORDING

Bedoelde bepaling wil de preventieve ontkenning mogelijk maken. Toch kan de echtgenoot, logisch gezien, alleen het vaderschap betwisten dat is vastgesteld op grond van het in artikel 315 bedoelde vermoeden.

Wanneer nu de afstamming van moederszijde zelf niet is vastgesteld door middel van de geboorteakte, de erkenning of een rechterlijke beslissing, is de afstamming van vaderszijde onbestaande.

Met andere woorden, het huidige artikel 318, § 3, 5°, strekt ertoe de betwisting mogelijk te maken van een vaderschap dat niet bestaat; bovendien heeft de echtgenoot in dat geval geen reeds bestaand en dadelijk belang om een vordering in te stellen; hij kan niet benadeeld zijn zolang de afstamming langs moederszijde niet is vastgesteld.